

EUROOPAN PARLAMENTTI

2009 - 2014

Kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunta

2011/2069(INI)

11.7.2012

MIETINTÖLUONNOS

perusoikeuksien tilanteesta Euroopan unionissa (2010–2011)
(2011/2069(INI))

Kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunta

Valmistelija: Monika Flašíková Beňová

PR_INI

SISÄLTÖ

Sivu

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS	3
---	---

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

perusoikeuksien tilanteesta Euroopan unionissa (2010–2011)

(2011/2069(INI))

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen johdanto-osan ja erityisesti sen 2 ja 4–7 kappaleen,
- ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 artiklan, 3 artiklan 3 kohdan toisen alakohdan, 6 artiklan ja 7 artiklan,
- ottaa huomioon 7. joulukuuta 2000 allekirjoitetun Euroopan unionin perusoikeuskirjan ("perusoikeuskirja"), josta annettiin juhlallinen julistus 12. joulukuuta 2007 Strasbourgissa,
- ottaa huomioon ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamista koskevan yleissopimuksen (Euroopan ihmisoikeussopimus),
- ottaa huomioon EU:n perusoikeuskirjan soveltamisesta laaditut komission kertomukset vuodelta 2010 ja 2011 (COM(2011)0160 ja COM(2012)0169),
- ottaa huomioon komission tiedonannon "Katsaus Euroopan unionin kansalaisuuteen vuonna 2010: unionin kansalaisoikeuksien esteiden poistaminen" (COM(2010)0603),
- ottaa huomioon komission tiedonannon "Euroopan unionin strategia perusoikeuskirjan panemiseksi tehokkaasti täytäntöön" (COM(2010)0573) ja toimintaohjeet perusoikeuksien huomioon ottamisesta komission vaikutustenvaihteluissa (SEC(2011)0567),
- ottaa huomioon yleisten asioiden neuvoston 3092. istunnossa Brysselissä 23. toukokuuta 2011 hyväksytyt neuvoston päätelmät neuvoston toimista ja aloitteista Euroopan unionin perusoikeuskirjan panemiseksi täytäntöön sekä neuvoston suuntaviivat menettelyvaiheista perusoikeuksien mukaisuuden tarkistamiseksi neuvoston valmisteluelimissä¹,
- ottaa huomioon Yhdistyneiden kansakuntien ihmisoikeussopimukset, joissa kaikki jäsenvaltiot ovat sopimuspuolina, ja Euroopan neuvoston yleissopimukset ja suositukset sekä erityisten seuranta- ja oikeuselinten päätökset, ohjeistukset ja tuomiot,
- ottaa huomioon Euroopan unionin tuomioistuimen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen päätökset ja oikeuskäytännön,
- ottaa huomioon jäsenvaltioiden perustuslakituumioistuinten oikeuskäytännön, jossa perusoikeuskirjaa pidetään myös kansallisen lainsäädännön tulkinnan perustana,
- ottaa huomioon Euroopan neuvoston elimien raportit ja erityisesti parlamentaarisen

---

¹ Neuvoston asiakirja 10140/11, 18. toukokuuta 2011.

yleiskokouksen ja ihmisoikeuskomissaarin raportit ihmisoikeustilanteesta,

- ottaa huomioon Tukholman ohjelman – Avoin ja turvallinen Eurooppa kansalaisia ja heidän suojeluaan varten,
  - ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeusviraston toiminnan, vuosikertomukset ja tutkimukset,
  - ottaa huomioon kansalaisjärjestöjen raportit ja selvitykset ihmisoikeuksista,
  - ottaa huomioon päätöslauselmansa perus- ja ihmisoikeuksista, erityisesti 15. joulukuuta 2010 antamansa päätöslauselman perusoikeuksien tilanteesta Euroopan unionissa (2009) ja tehokkaasta täytäntöönpanosta Lissabonin sopimuksen jälkeen¹,
  - ottaa huomioon työjärjestyksen 48 artiklan,
  - ottaa huomioon kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnan mietinnön sekä naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunnan ja vetoamusvaliokunnan lausunnot (A7-0000/2012),
- A. ottaa huomioon, että Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 2 artiklan mukaan unioni perustuu sellaisille jakamattomille ja yleismaailmallisille arvoille kuin ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, demokratia, tasa-arvo, yhteisvastuu, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, jotka koskevat kaikkia Euroopan unionin alueella eläviä henkilöitä, myös vähemmistöihin kuuluvia;
- B. ottaa huomioon, että SEU:n 6 artiklan 3 kohdassa määrätään, että "ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyssä eurooppalaisessa yleissopimuksessa taatut ja jäsenvaltioiden yhteisestä valtiosääntöperinteestä johtuvat perusoikeudet ovat yleisinä periaatteina osa unionin oikeutta";
- C. katsoo, että Lissabonin sopimuksen voimaantulosta alkaen perusoikeuskirja on sitonut oikeudellisesti unionin toimielimiä, elimiä ja virastoja sekä jäsenvaltioita unionin lainsäädännön täytäntöönpanossa;
- D. ottaa huomioon, että ehdokasmaita Kööpenhaminan arviointiperusteiden mukaisesti sitovia velvoitteita on sovellettava jäsenvaltioihin myös Euroopan unioniin liittymisen jälkeen SEU-sopimuksen 2 artiklan nojalla, ja katsoo, että tällä perusteella kaikkia jäsenvaltioita olisi arvioitava jatkuvasti, jotta varmistetaan EU:n perusarvojen, kuten perusoikeuksien, demokraattisten instituutioiden ja oikeusvaltion periaatteen, kunnioituksen säilyminen;

Yleiset suositukset

1. suhtautuu myönteisesti komission toimiin, joilla pyritään takaamaan, että lainsäädäntöehdotukset ovat perusoikeuskirjan mukaisia, mutta toteaa samalla, että parantamisen varaa on vielä paljon, sillä esiin tulee jatkuvasti ehdotuksia, joissa ei oteta

---

¹ Hyväksytyt tekstit, P7_TA(2010)0483.

lainkaan tai riittävästi huomioon ehdotettujen toimenpiteiden vaikutuksia perusoikeuksiin; kehottaa komissiota ryhtymään konkreettisiin toimiin varmentaa tehokkaammin, että sen ehdotukset ovat perusoikeuskirjan mukaisia;

2. kehottaa komissiota varmistamaan, että sen unionin lainsäädännön täytäntöönpanoa koskevissa arviointiraporteissa sekä unionin lainsäädännön soveltamisen seurantaan koskevassa vuosikertomuksessa käsitellään järjestelmällisesti perusoikeuksiin kohdistuvia vaikutuksia, jotka johtuvat unionin lainsäädännöstä ja sen täytäntöönpanosta jäsenvaltioissa;
3. kehottaa neuvostoa varmistamaan, että se panee tehokkaasti täytäntöön sitoumuksensa tarkistaa, että sen komission ehdotuksiin esittämät tarkistukset ja sen omaaloitteiset ehdotukset ovat perusoikeuskirjan mukaisia;
4. korostaa, että lisäksi Euroopan parlamentin olisi vahvistettava perusoikeuksista tekemänsä autonomista vaikutustenarviointia lainsäädäntöehdotusten ja lainsäädäntömenettelyssä käsiteltävinä olevien tarkistusten yhteydessä, jotta sitä kehitettäisiin järjestelmällisemmäksi;
5. pahoittelee
  - avoimuuden puutetta vuoropuhelussa, jota komissio käy Euroopan kansalaisten perusoikeuksista ja eduista jäsenvaltioiden kanssa; katsoo, että tällainen unionin lainsäädännön saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä koskeva avoimuuden puute voisi olla erittäin vahingollista muille jäsenvaltioille, EU:n kansalaisille ja muille toimielimille, erityisesti silloin, kun on kyse kansalaisten sosiaalisista ja taloudellisista oikeuksista;
  - avoimuuden puutetta EU:n erillisvirastoissa, minkä vuoksi on vaikea varmistaa, onko niiden toiminta avoimuutta, hyvää hallintoa, tietosuojaa ja syrjimättömyyttä koskevien periaatteiden sekä tarpeellisuutta ja suhteellisuutta koskevien periaatteiden mukaista;
6. pahoittelee lähinnä tietyistä jäsenvaltioista johtuvia kohtuuttomia viivytyksiä ja esteitä Euroopan unionin liittymiselle Euroopan ihmisoikeussopimukseen ja kehottaa komissiota saattamaan menettelyn päätökseen;
7. palauttaa mieliin, että komissio on sitoutunut käsittelemään ensisijaisesti sellaiset rikkomismenettelyt, joihin liittyy periaatekysymyksiä tai joilla on erityisen kauaskantoisia kielteisiä vaikutuksia kansalaisiin¹;
8. pahoittelee komission laimeaa suhtautumista tiettyihin perusoikeuksien loukkauksiin jäsenvaltioissa ja kehottaa komissiota varmistamaan, että rikkomismenettelyillä turvataan ihmisoikeuksien tehokas suojelu sen sijaan, että pyrittäisiin tekemään neuvotteluratkaisuja jäsenvaltioiden kanssa;
9. kehottaa sen vuoksi komissiota esittämään yksityiskohtaisen ehdotuksen

---

¹ COM(2010)0573 lopullinen.

seurantamekanismista ja varhaisvaroitusjärjestelmästä SEU-sopimuksen 7 artiklan ja SEUT-sopimuksen 258 artiklan säännösten pohjalta;

10. toistaa komissiolle esittämänsä kehotuksen poliisi- ja rikosasioita koskevan EU:n säännösten pikaisesta tarkistamisesta Lissabonin sopimuksen ja perusoikeuskirjan mukaisesti ennen 11. joulukuuta 2014 olevaa määräpäivää;
11. vaatii vapautteen, turvallisuuden ja oikeuden perustuvaan alueeseen liittyvän politiikan parlamentaarista arviointia SEUT-sopimuksen 70 artiklan mukaisesti niin, että perustetaan pysyvä yhteys Euroopan parlamentin LIBE-valiokunnan ja jäsenvaltioiden perusoikeuksia käsittelevien parlamentaaristen valiokuntien välille asiaankuuluvan lainsäädännön arvioimiseksi EU:n ja jäsenvaltioiden tasolla;
12. kehottaa jäsenvaltioita täyttämään asianmukaisesti tähän saakka laiminlyömänsä kansainvälisen lainsäädännön mukaiset velvoitteet CIA:n terrorismin torjuntaa koskevaan ohjelmaan liittyvän yhteistyön puitteissa tehtyjen vakavien ihmisoikeusrikosten tutkimisesta sekä täysimääräisten oikeussuojakeinojen tarjoamisesta uhreille;
13. pitää kohtuuttomana,
  - että Euroopan parlamentti, joka on ainut välittömällä vaaleilla valittava EU:n toimielin ja toinen EU:n lainsäätäjistä useimmilla EU:n politiikanaloilla, ei saanut määrittää perusoikeusviraston monivuotisen toimintakehyksen temaattisia aiheita;
  - että poliisiyhteistyö ja rikosasioissa tehtävä oikeudellinen yhteistyö, joista on tullut osa EU:n standardipolitiikkaa, sekä perusoikeuskirjan keskeisiin osatekijöihin kuuluvat sosiaaliset ja taloudelliset oikeudet eivät vieläkaan kuulu perusoikeusviraston toimeksiannon piiriin; kehottaa neuvostoa sisällyttämään edellä mainitut aiheet perusoikeusviraston seuraavaan monivuotiseen toimintakehykseen;
14. on huolestunut joidenkin jäsenvaltioiden osallistumattomuuslausekkeista, jotka saattavat vaikuttaa näissä jäsenvaltioissa sellaisten kansalaisten oikeuksiin, jotka kärsivät syrjinnästä muita EU:n kansalaisia enemmän;

Syrjintä

15. painottaa, että periaatteet ihmisarvosta ja yhdenvertaisuudesta lain edessä kuuluvat demokraattisen yhteiskunnan perustuksiin; pitää käsittämättömänä, että neuvostossa käytävät neuvottelut komission ehdottamasta horisontaalisesta direktiivistä, jolla kattavaa syrjinnän vastaista suojaa laajennettaisiin kaikkiin syihin, muun muassa uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen, ovat tällä hetkellä keskeytyneet, ja kehottaa ponnistelemaan sen varmistamiseksi, että ehdotus hyväksyttäisiin mahdollisimman nopeasti;
16. kehottaa jäsenvaltioita ottamaan käyttöön valitusmenettelyjä, joilla varmistetaan, että moniperusteisen syrjinnän uhrit voivat esittää yhden valituksen useammasta kuin yhdestä syrjintäperusteesta; pitää asianmukaisena tukea ihmisoikeusaktivistien toimintaa sekä syrjäytyneiden ihmisten ja yhteisöjen yhteisten toimien kehittämistä;

Vähemmistöihin kuuluvien ihmisten suojele

17. painottaa, että jäsenvaltioissa vakituisesti asuvien kansalaisuutta vailla olevien henkilöiden tilannetta on käsiteltävä, ja kehottaa kaikkia asiaankuuluvia jäsenvaltioita ratifioimaan aiheeseen liittyvät Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimukset;
18. korostaa, että unionin lainsäädännön täytäntöönpanoon liittyvien erojen ja monimutkaisten hallintomenettelyjen vuoksi tietyt henkilöryhmät kohtaavat syrjiviä esteitä pyrkiessään käyttämään oikeuttaan vapaaseen liikkumiseen ja oleskeluun; kehottaa komissiota käynnistämään rikkomismenettelyjä sellaisia jäsenvaltioita vastaan, jotka rikkovat direktiiviä 2004/38/EY;
19. kehottaa komissiota arvioimaan romanien integroimiseksi toteutettavia kansallisia strategioita koskevan unionin puitekehyksen konkreettisia tuloksia sekä kussakin jäsenvaltiossa saavutettua edistystä;
20. kehottaa jäsenvaltioita torjumaan tehokkaasti romanien syrjäytymistä kehittämällä yhdenmetyjä politiikkoja yhteistyössä romaniväestön edustajien kanssa ja varmistamalla heidän täysimääräinen osallistumisensa sekä hyödyntämään kaikkia käytettävissä olevia unionin taloudellisia voimavaroja;

Yhtäläiset mahdollisuudet

21. pitää valitettavana unionin ja jäsenvaltioiden aloitteiden vähäisiä vaikutuksia miesten ja naisten väliseen epätasa-arvoon, erityisesti työllisyyden yhteydessä;
22. kehottaa EU:ta ja jäsenvaltioita tehostamaan toimiaan vuosia 2011–2020 koskevan Euroopan tasa-arvosopimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi ja ryhtymään toimiin sukupuolten välisten palkkaerojen, ammattialojen eriytymisen ja kaikenkertyyppisen naisiin kohdistuvan väkivallan torjumiseksi;

Seksuaalinen suuntautuminen ja sukupuoli-identiteetti

23. kehottaa jäsenvaltioita rekisteröimään ja tutkimaan homoseksuaaleihin, biseksuaaleihin ja transseksuaaleihin kohdistuvia viharikoksia ja antamaan säädöksiä, joissa kielletään vihaan yllyttäminen seksuaalisen suuntautumisen ja sukupuoli-identiteetin perusteella;
24. kehottaa komissiota esittämään, että neuvoston puitepäätös rasismien ja muukalaisvihan tiettyjen muotojen ja ilmentymien torjumisesta rikosoikeudellisin keinoin laaditaan uudelleen, niin että siihen sisällytetään muita, muun muassa seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin ja sukupuolisuuden ilmaisuun perustuvia viharikosten muotoja;
25. kehottaa jäsenvaltioita hyväksymään kansallisen lainsäädäntökehyksen, jolla puututaan homoseksuaalien, biseksuaalien ja transseksuaalien sekä samaa sukupuolta olevien parien kokemaan syrjintään heidän seksuaalisen suuntautumisen tai sukupuoli-identiteettinsä perusteella, ja kehottaa niitä takaamaan voimassa olevan EU:n oikeuskehyksen ja Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön tehokkaan täytäntöönpanon;

26. kehottaa jäsenvaltioita, joiden lainsäädännössä tunnustetaan rekisteröity parisuhde samaa sukupuolta olevien välillä, tunnustamaan muiden jäsenvaltioiden asianomaiset säännökset, joilla on sama vaikutus;
27. katsoo, että homoseksuaalien, biseksuaalien ja transseksuaalien perusoikeudet voidaan todennäköisemmin turvata, jos heillä on mahdollisuus oikeudellisiin instituutioihin, kuten avoliittoon, rekisteröityyn parisuhteeseen tai avioliittoon; pitää myönteisenä sitä, että nämä vaihtoehdot ovat tällä hetkellä mahdollisia 16 jäsenvaltiossa, ja kehottaa muita jäsenvaltioita harkitsemaan niiden takaamista;

Nuoret, vanhukset ja vammaiset

28. kehottaa jäsenvaltioita torjumaan ikään perustuvaa syrjintää työssä Euroopan unionin tuomioistuimen ikääntyneiden työntekijöiden rekrytointia ja irtisanomista koskevan oikeuskäytännön mukaisesti;
29. kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan nuorten työntekijöiden, erityisesti talouskriisistä kärsivien, integrointi työmarkkinoille;
30. pitää myönteisenä päätöstä vuoden 2012 nimeämisestä aktiivisen ikääntymisen ja sukupolvien välisen solidaarisuuden eurooppalaiseksi teemavuodeksi; kehottaa jäsenvaltioita parantamaan vanhusten elämänlaatua tarjoamalla heille asianmukaisia sosiaalipalveluja, torjumalla heidän kaltoinkohteluaan ja edistämällä heidän itsenäisyyttään niin, että tuetaan asuntojen kunnostamista ja saatavuutta;

Tietosuoja

31. vahvistaa, että henkilötietoja koskeva itsemääräämisoikeus ja yksityisyyden suoja kuuluvat ihmisten henkilöllisyyden, ihmisarvon ja vapauden perustekijöihin;
32. painottaa, että EU:n tietosuojajärjestelmän uudistuksen olisi lisättävä avoimuutta ja tietoisuutta tietosuojaoikeuksista sekä tehostettava oikaisukeinoja ja seuraamuksia; painottaa, että nykyisten normien heikentäminen ja kansallisen toimivallan, muun muassa perustuslakituomioistuimien toimivallan, vähentäminen ei tule kysymykseen;

Maahanmuuttajat ja pakolaiset

33. kehottaa jäsenvaltioita ottamaan käyttöön menettelyn turvapaikanhakijoita koskevien sääntöjen yhteensovittamiseksi Euroopan unionin tuomioistuimen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti;
34. kehottaa jäsenvaltioita keskittymään tehokkaisiin laillista maahanmuuttoa koskeviin politiikkoihin ja ratifioimaan kansainvälisen yleissopimuksen siirtotyöläisten ja heidän perheenjäsentensä oikeuksien suojelusta;
35. kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan, että yhteinen eurooppalainen turvapaikkajärjestelmä saadaan toteutettua suunnitellusti vuoden 2012 loppuun mennessä;
36. painottaa olevansa sitoutunut varmistamaan EU:n oikeus- ja sisäasioiden alalla toimivien virastojen, erityisesti Europolin, Frontexin, CEPOLin, Eurojustin sekä laaja-alaisten

tietojärjestelmien operatiivisesta hallinnoinnista vastaavan viraston, täyden parlamentaarisen valvonnan; kehottaa kyseisiä virastoja parantamaan toiminnassaan perusoikeuksiin liittyvää ulottuvuutta;

37. arvostelee voimakkaasti ehdotuksia Schengen-alueen rajavalvonnan palauttamisesta, sillä se vaarantaisi vapaan liikkuvuuden EU:n alueella sekä Schengen-yhteistyön toimivuuden;
38. painottaa arviointi- ja seurantamekanismin merkitystä varmistettaessa, että Schengenin säännöstöä sovelletaan perusoikeuksia koskevien periaatteiden mukaisesti;

Lapsen oikeudet

39. kehottaa kaikkia EU:n toimielimiä puuttumaan tehokkaasti haasteisiin, jotka koskevat muun muassa lasten huoltajuuden poistamista toiselta tai molemmilta vanhemmilta, kadonneita lapsia, lasten seksuaalista hyväksikäyttöä ja lapsipornografiaa, ilman huoltajaa olevien maahanmuuttajalasten suojelua sekä laitoshoidossa olevien vammaisten lasten tilannetta;
40. pitää myönteisenä komission julkaisemaa lapsen oikeuksia koskevaa unionin toimintasuunnitelmaa, komission toimia lasten oikeuksien kunnioittamisen ja edistämisen varmistamiseksi oikeudellisissa menettelyissä sekä sitä, että rikosten uhreja koskevalla direktiivillä varmistetaan lasten korkeatasoinen suojelu haavoittuvassa asemassa olevina uhreina;

Uhrien oikeudet ja oikeussuojan saatavuus

41. pitää valitettavana, että muussa kuin omassa jäsenvaltiossaan asuville EU:n kansalaisille ei tiedoteta tehokkaasti heidän oikeuksistaan, ja kehottaa jäsenvaltioita parantamaan tiedotusjärjestelmiään;
42. korostaa, että sekä Euroopan ihmisoikeustuomioistuin että Euroopan unionin tuomioistuin tuovat päätöksissään esiin oikeussuojan saatavuuden esteet, kuten oikeudenkäyntien pituuden ja tehokkaiden oikeussuojakeinojen puutteen, sekä painottavat oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin;
43. kehottaa jäsenvaltioita puuttumaan jäljellä oleviin esteisiin, kuten määräaikoihin, oikeudelliseen asemaan, oikeudenkäyntien pituuteen, oikeudenkäyntikuluihin ja muotomääräyksiin;

Kansalaisuus

44. kehottaa komissiota tekemään vertailevan tutkimuksen vaalioikeuksista jäsenvaltioiden ja unionin tasolla sellaisten erojen tunnistamiseksi, joilla on epäoikeudenmukaisia vaikutuksia tiettyihin henkilöryhmiin EU:ssa, ja esittämään sen lisäksi asiaankuuluvia suosituksia syrjinnän poistamiseksi;
45. kehottaa jäsenvaltioita käynnistämään tiedotuskampanjoita, joissa EU:n kansalaisille annetaan tietoa heidän äänioikeudestaan ja vaalikelpoisuudestaan; vaatii, että kaikissa

jäsenvaltioissa on tehtävä vaalimenettelyihin tarpeellisia uudistuksia aktiivisen Euroopan unionin kansalaisuuden edistämiseksi;

46. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman Eurooppa-neuvostolle, neuvostolle ja komissiolle, jäsenvaltioiden ja ehdokasvaltioiden hallituksille ja parlamenteille, Yhdistyneille kansakunnille, Euroopan neuvostolle sekä Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestölle.